

Regionstyrelseförvaltningen

Yttrande avseende remiss Handlingsplan bostadsförsörjning region Gotland

Nämnderna välkomnar möjligheten att lämna ett yttrande på region Gotlands förslag till handlingsplan för bostadsförsörjning.

Bedömningen är att handlingsplanen kan ha flera betydande effekter på nämndens ansvarsområden och det är viktigt att särskilt lyfta fram aspekter som rör barn, elever, studerande och vuxna i utbildning, samt kompetensförsörjning, arbetsmarknad och integration.

I yttrandet beaktas även de juridiska, ekonomiska, miljömässiga, sociala, demokratiska och barnrättsperspektiven.

Övergripande utifrån nämndernas ansvarsområden

Planeringen för bostadsförsörjning skall ta hänsyn till befolkningsutvecklingen och förändringar i bostadsbeståndet. Detta påverkar antalet barn och ungdomar i kommunen, vilket i sin tur påverkar behovet av platser i förskolor, grundskolor och gymnasier. En ökning av bostadsbyggandet kan leda till fler elever och därmed ett ökat behov av utbildningsresurser.

Handlingsplanen för bostadsförsörjning bedöms kunna ha en påverkan på nämndernas ansvarsområden genom att påverka befolkningsutvecklingen, integrationen, kompetensförsörjningen, de sociala och ekonomiska förutsättningarna samt behovet av särskilda boenden och stöd.

En väl fungerande bostadsförsörjning är en förutsättning för att säkerställa att förvaltningen kan erbjuda kvalitativa utbildningsmöjligheter och att alla medborgare ges de bästa förutsättningarna att lyckas.

Kompetensförsörjning och arbetsmarknad

Brist på bostäder kan påverka möjligheten att rekrytera och behålla personal inom utbildningssektorn och andra samhällsbärande tjänster. En väl fungerande bostadsmarknad är därför viktig för att säkerställa att det finns tillräckligt med kvalificerad personal inom nämndens ansvarsområden.

Underskott på bostäder påverkar möjligheten att rekrytera kompetens till offentlig sektor och näringsliv, vilket i sin tur påverkar utvecklingen i regionen både ur ett välfärdsperspektiv och ur ett tillväxtperspektiv. För en region som Gotland, med ett delvis isolerat ö-läge och begränsade möjligheter till pendling över kommungränsen, är en fungerande bostadsförsörjning avgörande för att säkerställa en fungerande kompetensförsörjning. Det är även en förutsättning för att säkerställa att arbetsmarknaden fungerar effektivt och att regionen kan attrahera, rekrytera och behålla den kompetens som behövs för att upprätthålla och utveckla både offentlig sektor och näringsliv. Personal behöver tillgång till prisvärda och lämpliga bostäder för att kunna bosätta sig och arbeta inom regionen. Om bostadsmarknaden är svår att komma in på kan det avskräcka potentiella kandidater från att söka jobb inom regionen.

Bristen på tillgängliga bostäder på ön kan även vara en anledning till att individer väljer att arbetspendla, vilket kan påverka deras arbetslivskvalitet och långsiktiga vilja att stanna kvar i yrket. För Gotland är då även kommunikationerna med fastlandet en nyckelfråga, och en väl fungerande flyg- och färjetrafik är avgörande för öns utveckling. Goda och skäligt prissatta kommunikationer är viktiga ur ett kompetensförsörjningsperspektiv.

Det kan även vara viktig att överväga särskilda boendelösningar för att underlätta för nyanställda och tillfälligt anställda inom utbildningssektorn samt studentbostäder för studerande vid Campus Gotland. Detta kan inkludera tillfälliga bostäder eller förturssystem för att säkerställa att det finns tillgängliga bostäder för dessa grupper

Integration

För självbosatt nyanlända har kommunen ett generellt bostadsförsörjningsansvar på samma sätt som för övriga invånare. Dock uppstår problem för de som för de självbosatta som befinner sig på Gotland, där korta och osäkra kontrakt till förmån för den lukrativa sommaruthyrningen till turister är vanligt förekommande

Region Gotland ansvarar också för ensamkommande barns mottagande, omsorg och boende. Detta innebär att det finns ett behov av att säkerställa att dessa barn har tillgång till trygga och stabila boendemiljöer.

Tillgång till bostäder är avgörande för att nyanlända ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. En stabil boendesituation ger nyanlända bättre förutsättningar att fokusera på att hitta arbete och delta i samhällslivet

Juridiskt perspektiv

Det är viktigt att planen förhåller sig till gällande lagstiftning, inklusive kommunens ansvar enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) samt barnkonventionen som är svensk lag sedan 2020. Det är även viktigt att de föreslagna åtgärderna, exempelvis kommunal bostadsförmedling och prioriteringar för särskilda grupper, utformas så att de inte strider mot diskrimineringslagen eller andra rättsprinciper, exempelvis gällande likabehandling vid fördelning av boende.

Ekonomiskt perspektiv

Högre boendekostnader påverkar barnfamiljer, unga och nyanlända i högre grad, vilket kan medföra svårigheter att delta i utbildning eller etablera sig på arbetsmarknaden. En långsiktigt hållbar bostadspolitik med fokus på blandade upplåtelseformer och prisnivåer är central för att motverka dessa effekter och säkerställa kompetensförsörjningen. Bristen på bostäder riskerar också att försvåra rekrytering av personal.

Miljömässigt hållbart perspektiv

Det är viktigt att bostadsbyggande sker med höga ambitioner gällande klimat och miljö. Medborgare påverkas av sin närmiljö, inklusive buller, luftkvalitet och tillgång till grönområden. Planeringen bör därmed integrera miljömässigt hållbara boendemiljöer. Satsningar på hållbara transporter till och från bostadsområden är också centrala.

Socialt perspektiv

Bostadsbrist och korta kontrakt påverkar barns, elevers och studerandes trygghet negativt. Det finns risk för skolbyten, avhopp från vuxenutbildning och sämre förutsättningar för integration. Viktigt att särskilt lyfta upp vikten av trygg och långsiktig bostadsförsörjning för barnfamiljer, unga vuxna samt nyanlända. Även våldsutsatta, hemlösa och personer i arbetsmarknadsåtgärder kan behöva särskild hänsyn.

Det är även viktigt att notera betydelsen av att blanda olika boendeformer – såsom hyresrätter, bostadsrätter och småhus – inom ett bostadsområde. Detta bör vara ett centralt mål inom både socialt hållbar stadsutveckling och bostadspolitik.

En blandning av boendeformer bidrar till att människor med olika inkomster och bakgrunder kan leva i samma område. Det minskar risken för segregation – både ekonomisk och etnisk och det bidrar till att öka den sociala förståelsen, toleransen och tryggheten i området. Detta har sedan i förlängningen betydelse för hur skolformernas barn- och elevgrupper formeras.

Demokratiskt perspektiv

Positivt att handlingsplanen bygger på dialog med olika aktörer. Det är dock av vikt att dessa processer också inkluderar barn och ungas perspektiv samt medarbetare inom berörda verksamheter. Transparens och delaktighet stärker legitimiteten i bostadsplaneringen och ökar möjligheterna till träffsäkra åtgärder.

Barnrättsperspektiv

Barns rätt till skälig levnadsstandard, inklusive en trygg bostad, är grundläggande. En stabil boendesituation är avgörande för barnets rätt till utbildning och utveckling. Vi ser positivt på att handlingsplanen lyfter denna dimension, men anser att ytterligare fokus bör riktas på hur barns röster tas tillvara i planeringsprocesser samt på att minimera antalet ofrivilliga bostadsbyten under skolgång.

Oscar Lindster

Rolf Öström

Ordförande
Barn- och utbildningsnämnden
Region Gotland

Ordförande
Gymnasie och vuxenutbildningsnämnden
Region Gotland